

2-боб. Бюджет тизими тушунчаси ва принциплари

6-модда. Бюджет тизими тушунчаси

Бюджет тизими барча даражадаги бюджетлар, давлат мақсадли жамғармалари бюджетлари ва бюджет ташкилотларининг бюджетдан ташқари жамғармалари, бюджет тизими бюджетларини тузиш ва ташкил этиш принциплари, улар ўртасида бюджет жараёни мобайнида юзага келадиган ўзаро муносабатлар йиғиндисини ўзида ифодалайди. Молия йили учун бюджет тизими бюджетларини шакллантириш, тузиш, кўриб чиқиш, қабул қилиш, тасдиқлаш ва ижро этиш Ўзбекистон Республикасининг миллий валютаси — сўмда амалга оширилади.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 7 — 14-моддалари, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 22.12.2016 йилда 2850-сон билан рўйхатдан ўтказилган Ўзбекистон Республикаси молия вазирининг 22.11.2016 йилдаги “Ўзбекистон Республикаси бюджет тизими бюджетларининг газна ижроси қоидаларини тасдиқлаш ҳақида”ги қарори.

7-модда. Бюджет тизими принциплари

Бюджет тизими қуйидаги принципларга асосланади:

бюджет тизимининг ягоналиги;

бюджет тизимининг Ўзбекистон Республикаси маъмурий-ҳудудий тузилишига мувофиқлиги;

бюджет тизими бюджетларининг баланслилиги ва ўзаро боғлиқлиги;

бюджет тизими бюджетлари даромадларини прогноз қилиш ва харажатларини режалаштириш;

бюджет тизими бюджетлари маблағларидан фойдаланишнинг аниқ йўналтирилганлиги ва мақсадлилиқ хусусияти;

бюджет тизими бюджетларининг мустақиллиги;
бюджет тизими бюджетлари маблағларидан
фойдаланишнинг натижадорлиги;
кассанинг ягоналиги;
бюджет жараёни иштирокчиларининг жавобгарлиги;
очиқлик.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6, 8 — 17-моддалари.

8-модда. Бюджет тизимининг ягоналиги принципи

Бюджет ҳужжатлари ва бюджет ҳисоботларининг шакллари, бюджет таснифи ягона бўлиши ҳамда бюджет тизими бюджетларининг даромадлари ва харажатларини шакллантириш ҳамда ижро этиш, бюджет ҳисобини юритиш ва бюджет ҳисоботини тузишнинг ягона тартибини назарда тутиши лозим.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.

9-модда. Бюджет тизимининг Ўзбекистон Республикаси маъмурий-ҳудудий тузилишига мувофиқлиги принципи

Бюджет тизими Ўзбекистон Республикасининг маъмурий-ҳудудий тузилишига мувофиқ бўлиши лозим.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 68 — 75-моддалари, мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.

10-модда. Бюджет тизими бюджетларининг баланслилиги ва ўзаро боғлиқлиги принципи

Бюджет тизими бюджетларида назарда тутилган харажатлар ҳажми уларнинг даромадлари ва тақчилликни қоплаш манбалари йиғиндисининг ҳажмига мувофиқ бўлиши керак.

Бюджет тизими бюджетларини тузиш ва ижро этишда бюджетларнинг маблағлари мазкур бюджетларнинг

баланслилигини таъминлаш учун улар ўртасида қайта тақсимланиши мумкин.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.

11-модда. Бюджет тизими бюджетлари даромадларини прогноз қилиш ва харажатларини режалаштириш принципи

Бюджет тизими бюджетларини тузишда бюджет таснифига мувофиқ, даромадлар уларнинг аниқ манбалари бўйича прогноз қилинади, харажатлар эса йўналишлар бўйича режалаштирилади.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 15.12.2014 йилда 2634-сон билан рўйхатдан ўтказилган Ўзбекистон Республикаси молия вазирининг 14.11.2014 йилдаги 74-сонли буйруғи билан тасдиқланган Бюджет ташкилотлари ва бюджет маблағлари олувчиларнинг харажатлар сметаси ва штат жадвалларини тузиш, тасдиқлаш ва рўйхатдан ўтказиш тартиби тўғрисида низомнинг 87 ва 88-бандлари.

12-модда. Бюджет тизими бюджетлари маблағларидан фойдаланишнинг аниқ йўналтирилганлиги ва мақсадлилиқ хусусияти принципи

Бюджет тизими бюджетларининг маблағлари муайян бюджет ташкилотлари ва бюджет маблағлари олувчиларга ушбу маблағлардан белгиланган мақсадларни молиялаштиришда фойдаланиш учун ажратилади.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.

13-модда. Бюджет тизими бюджетларининг мустақиллиги принципи

Бюджет тизими бюджетлари мустақилдир.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари

14-модда. Бюджет тизими бюджетлари маблағларидан фойдаланишнинг натижадорлиги принципи

Бюджет жараёни иштирокчилари бюджет тизими бюджетларини тузиш ва ижро этишда ўзларига берилган ваколатлар доирасида бюджет тизими бюджетларининг белгиланган ҳажмдаги маблағларидан фойдаланган ҳолда натижага эришиш заруриятидан келиб чиқади.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.

15-модда. Кассанинг ягоналиги принципи

Бюджет тизими бюджетларининг барча даромадлари Ягона ғазна ҳисобварағига киритилади ва уларнинг харажатларини тўлаш ушбу ҳисобварақдан амалга оширилади.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.

16-модда. Бюджет жараёни иштирокчиларининг жавобгарлиги принципи

Бюджет жараёни иштирокчиларининг жавобгарлиги принципи бюджет жараёнининг ҳар бир иштирокчиси бюджет жараёнининг ҳар бир босқичида ўз ҳаракатлари учун жавобгар бўлишидан иборатдир.

Қаранг: Мазкур Кодекс 3-моддасининг бешинчи хатбошиси, 6 ва 7-моддалари.

17-модда. Очиқлик принципи

Очиқлик принципи:

Давлат бюджетини ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетларини кўриб чиқиш ҳамда қабул қилиш тартиб-таомилларининг жамият ва оммавий ахборот воситалари учун очиқлигини, шунингдек бюджет жараёнида фуқароларнинг фаол иштирок этиши мумкинлигини;

(17-модданинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 29 августдаги ЎРҚ-559-сонли Қонуни таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 30.08.2019 й., 03/19/559/3670-сон)

тасдиқланган Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетлари тўғрисидаги ахборотнинг оммавий ахборот воситаларида ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг расмий веб-сайтида эълон қилинишини (чоп этилишини);

Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетлари ижросининг бориши тўғрисидаги ахборот оммавий ахборот воситаларида чоп этилишини, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг расмий веб-сайтида жойлаштирилиши ва янгилаб борилишини англатади.

Қаранг: Мазкур Кодекснинг 6 ва 7-моддалари.